

29 januari 2023

HIER IS HET ELKE (ZON)DAG PASEN!

1 Korinthiërs 5

Het gaat in deze preek erover dat wij als gemeente zuiver moeten zijn. Heilig. Echt. Maar wees niet bang: u krijgt niet allemaal regels waar u zich aan zult moeten houden. Nee, de praktische uitwerking van de preek laat ik aan uzelf over, aan wat u zelf denkt ermee te moeten doen. We gaan naar andere dingen kijken: *waarom* het er toe doet hoe u en ik ons leven vormgeven. En waarom dat niet te maken heeft met allemaal regels, geboden en verboden. Het is juist een feest om zo te leven! (Deze zin zal ik straks nader uitleggen.) En ook zullen wij bekijken waarom het gemeente-zijn hierbij zo belangrijk is, waarom ons persoonlijke leven en het gemeentelven niet los van elkaar gezien kunnen worden. Nu, als wij dat alles zullen hebben bekeken, dan zal het met de praktische uitwerking misschien ook wel goed komen: samen een zuivere gemeente zijn. Heilig. Echt.

Tja, dat was het wat Paulus in Korinthe behoorlijke miste. Die zuiverheid. In hoofdstuk 5 van zijn brief brandt Paulus los. Wat is er aan de hand in de gemeente te Korinthe? Nu iemand houdt het met de vrouw van zijn vader. Iemand uit de gemeente heeft een seksuele relatie met waarschijnlijk zijn stiefmoeder. Dat klinkt pervers – en dat is het ook – maar in die tijd trouwde je als meisje soms heel jong. Het kan daarom heel goed zijn dat die stiefmoeder en de zoon van die vader heel erg weinig tot niets in leeftijd hebben gescheeld. Maar dan nog blijft het natuurlijk bizar. 'Zelfs onder de heidenen – de niet-christenen – gebeurt zoiets niet', zegt Paulus. Waarom dit? Was het gewoon plat: seksuele lust? Of had het te maken met misschien een erfenis? Vader is overleden, wanneer zoon met de stiefmoeder een relatie aangaat, dan blijft de erfenis tenminste gewaarborgd? In ieder geval: dit kwaad moet uitgebannen worden.

Maar waarom was het nog uit de gemeente verbannen? Hoe kan dat in die gemeente hebben blijven bestaan hè, zo kun je je afvragen. Waren ze zo overtuigd van hun vrijheid in Christus dat werkelijk alle normen en wetten waren afgeschaft? Of – dat vond ik wel een aannemelijke verklaring – was degene die met deze dwaze dingen bezig was misschien een belangrijk figuur in de gemeente? Tja, dan krijg je een hoop herrie in de tent... Verderop in de brief van Paulus zie je dat er in de gemeente van Korinthe grote verschillen waren tussen arm en rijk. Nu, die arme mensen – die maatschappelijk gezien weinig aanzien hadden – kon je wel terechtwijzen. Zij zouden geen grote mond geven, want zij waren altijd al de underdog. Maar om invloedrijke personen de waarheid aan te zeggen... Als je daardoor zijn bijdrage aan de Kerkbalans zou moeten missen, nou, dat is niet prettig. In de Romeinse wereld was het patronaat heel belangrijk: weldoeners die de

kosten voor verenigingen of evenementen voor hun rekening namen, waren heel belangrijk. En het zal ook voor heel wat opschudding zorgen, misschien nog wel meer partijvorming dan er nu al was, als je deze persoon openlijk terecht zou wijzen. Misschien dus dat omwille van zijn positie, zijn invloed en wat hij voor de gemeente deed, misschien dat daarom deze man wel de hand boven het hoofd werd gehouden. Je kon immers soms maar beter je mond houden en bepaalde dingen slikken...

Maar Paulus slikte het niet. Dit was onmogelijk in de gemeente van Christus. Paulus treedt met apostolische autoriteit op, met het gezag van Christuswege: deze persoon moet de gemeente uitgezet worden. Nou, ook in onze tijd is zoiets niet leuk en brengt het onrust in de gemeente. Maar aan de andere kant: we hebben zoveel kerken..., als uitgezette persoon rijd je gewoon op de zondagmorgen een paar kilometer verder om daar de diensten bij te wonen toch? In die tijd kon dat niet, want de kerk was nog niet zo wijdverspreid en wijdvertakt in allerlei afsplitsingen. Eruit gezet worden, dat betekende toentertijd: geen deel meer kunnen uitmaken van het Lichaam van Christus. En als je dan bedenkt dat eer en schaamte heel belangrijke be-grippen waren in de

Romeinse wereld... Dit wat Paulus hier opdraagt, betekende dus echt diepe vernedering en was iets heel heftigs...

Maar Paulus is vastbesloten. Hij is er heilig van overtuigd dat dit uit de gemeenschap der heiligen moet worden uitgebannen. Paulus gebruikt een heel krachtig beeld om duidelijk te maken wat hier aan de hand is. En met dat beeld wil ik nu in de preek verder gaan.

Paulus gebruikt het beeld van zuurdesem. Zuurdesem is een soort gist, bestaande uit oud deeg dat is gaan fermenteren. Nu, dat klinkt niet echt lekker, maar juist dat zuurdesem was vroeger heel belangrijk bij het bakken van brood. Tegenwoordig gebruikt men bakkergist, maar zuurdesem doet hetzelfde, alleen is het wat minder sterk. Zuurdesem zorgt ervoor dat deeg gaat rijzen en dat je uiteindelijk luchtig brood krijgt. Als je een klein beetje zuurdesem aan nieuw deeg toevoegt, gaat het hele nieuwe deeg rijzen, zodat er een lekker, luchtig brood van gebakken kan worden.

Nu weer terug naar Paulus. Paulus zegt (vers 6): *'jullie roem is niet goed'*. Jullie zijn zo bezig met eer, met partijvorming om je van elkaar te onderscheiden, met wie tot de geestelijke elite behoort en wie niet... Houd maar op met roemen! Want – zo gaat Paulus verder: *weten jullie niet dat een klein beetje zuurdeeg het hele deeg doorzuurt?* Wat er hier in jullie gemeente gebeurt, dat is als *zuurdeeg*. Waar die man hier in jullie gemeente gewoon mee kan blijven doorgaan, dat is tot schade van heel de gemeente. Het kwaad verspreidt zich door heel het deeg van het gemeente-zijn heen.

Tot schade van heel de gemeente... Voor ons misschien lastig voor te stellen. Bij ons anno 2023 wordt vooral meestal de *persoonlijke* verantwoordelijkheid benadrukt. 'Jij bent voor je eigen leven en voor je eigen

geloofsleven verantwoordelijk en als je daar slordig mee omgaat, dan is het tot schade van jezelf.' En we gaan ons niet bemoeien met wat er in de relatiesfeer van anderen allemaal gebeurt.' Paulus schrijft hier echter wél de gemeente aan. *De gemeente wordt verantwoordelijk gesteld.* Want een gemeente is geen samenraapsel van allemaal mensen die ongeveer hetzelfde geloven en zich thuis voelen in eenzelfde liturgie en geloofsbeleving..., *de gemeenteleden vormen samen een tempel voor God*, zo vertelde Paulus twee hoofdstukken eerder. Samen zijn zij een geestelijk huis, een huis voor God, waar God met Zijn Geest wil wonen. Samen zijn zij één volk, aan God toegewijd. Zoals het volk Israël.

Nu, uit het volk Israël kennen wij onder andere de geschiedenis van Achan (Jozua 7), een geschiedenis die heel veel overeenkomsten met het gebeuren van nu vertoont. Achan had gestolen van de waardevolle spullen die uit de gevallen stad Jericho waren buitgemaakt. Die buit was aan God gewijd – alleen voor Hem en de dienst aan Hem bedoeld - maar Achan dacht er toch iets van voor hemzelf nog te kunnen veilig stellen. En wat gebeurde er: God strafte het hele volk Israël, door hen een nederlaag te laten ondergaan in de strijd tegen de volgende stad die het volk Israël moest zien te veroveren. Het hele volk werd gestraft, omwille van de ene misdaad van Achan. Want God zag hen niet als allemaal losse individuen. *Samen* waren zij het volk van God. Samen waren zij een volk wat de Naam van God zal eren. Zij moesten elkaar daarin meenemen, opscherpen, helpen. God was niet simpelweg tevreden, als een ruime meerderheid van het volk Gods eer zal gestalte geven, terwijl een paar losse personen er de kantjes van afliepen. Nee, samen, als één volk, waren zij voor God bedoeld. En samen waren zij daarom verantwoordelijk voor elkaar.

Terug naar die man in Korinthe... Zijn slechte gedrag was als een zuurdesem wat heel het gemeente-zijn doortrok. De eer van God in de gemeente raakte daardoor aangetast. De eer van God raakte aangetast. En het samenleven, het samen-gemeente-zijn raakte bedorven, want men kon hierin geen verantwoordelijkheid meer dragen voor elkaar. En tenslotte was ook het gezicht naar buiten toe besmeurd, want: is dit de gemeente van God? Is dit die groep gelovigen die ene Jezus aanhangen en menen dat zij in Hem en door Hem een heel nieuw leven hebben ontvangen? *Het gemeentelven in al zijn verbindingen – richting God, maar ook richting elkaar en ook richting de wereld om hen heen – raakte aangetast. Als een zuurdesem dat heel het deeg doortrok.*

Zonde is dus als zuurdesem. Ruzies, frustraties, oud zeer, kwaad dat wordt weggestopt, niet netjes over een ander praten, onzedelijkheid..., het werkt als gist: zonder dat je het ziet, trekt het door heel het deeg heen. Zo diep gaat het. Wat ik doe, dat doet er niet alleen toe voor wat betreft mijn persoonlijke leven, mijn persoonlijke heil, *maar ook wat betreft mijn medegelovigen... en ook natuurlijk de eer van God... en ook ons visitekaartje naar de wereld buiten de kerkmuren.* Zonde – het kwaad in ons en vanuit ons - gaat diep en vraagt daarom om ook echt serieus genomen te worden. Niet alleen op relationeel en seksueel terrein – zoals bij deze man uit Korinthe – maar ook – Paulus soms aan het einde van dit hoofdstuk een heel rijtje op

– ook wat betreft hebzucht, afgoderij (van dingen of mensen je afgod maken), roddel en laster, oplichterij. Besef ik wat voor impact mijn gedrag en mijn houding heeft en hoe ik hierin verantwoordelijkheid draag in het midden van de gemeente?

Dus ook: wij zijn voor elkaar verantwoordelijk. Wanneer je schadelijke dingen ziet, maar er niets mee doet, ben je zelf medeverantwoordelijk geworden. Ja, dat is een lastige hoor! Dat is ook heel anders dan in de rest van de samenleving misschien. En natuurlijk: je moet niet belerend de gemeente doorgaan om aan anderen te vertellen wat er allemaal aan hen mankeert. Die balk in je eigen oog is nog net iets belangrijker, zo vertelde Jezus Zelf al. *Maar dat neemt je verantwoordelijkheid naar elkaar niet weg.* Natuurlijk niet elkaar beleren en de les gaan lezen. Maar misschien wel vragenderwijs vertellen wat je raakt, waar je mee zit in wat je ziet gebeuren. Zo kwetsbaar als het maar zijn kan tòch je verantwoordelijkheid op je nemen. Tot eer van God en tot zegen van elkaar, en tot heil van de wereld om ons heen.

Nog even terug naar dat zuurdesem. Zuurdesem riep bij Paulus nog meer associaties op. Het wel of niet aanwezig zijn van zuurdesem, was een heel belangrijke kwestie bij het vieren van het joodse Pesachfeest. Wanneer joden met het Pesachfeest (de bevrijding uit Egypte) vierden, dan moest men ongegist brood eten, brood zonder zuurdeeg. Het was een heel strikte regel: geen enkel kruimeltje oud deeg, geen enkel zuurdeeg, mocht in huis aanwezig zijn.

Dat ongegiste brood, brood zonder zuurdeeg, verwijst naar het brood dat werd gegeten, toen God zijn volk uit Egypte bevrijdde en men met haast uit Egypte moest vertrekken. Er was, toen God bevrijding schonk, geen tijd meer om het brood te laten gisten. Vandaar: ongegist brood, brood zonder zuurdeeg. Maar er zit ook nog een andere betekenis bij: er stond toen iets totaal nieuws te gebeuren, een nieuwe tijd zou er voor Israël aanbreken. En daarom: geen oud deeg, geen zuurdeeg, alleen *nieuw* deeg, want God zal een heel nieuw begin maken. Nu, op die bewuste avond in Egypte, vlak voor de bevrijding, werd ook het pesachlam geslacht en het bloed van dat lam werd gestreken aan de voordeuren. Israël mocht schuilen achter het bloed van het lam waardoor Gods toorn hen niet ten deel zal vallen, alleen het volk Egypte. Het Pesachlam en brood zonder zuurdeeg, brood met haast, brood dat samen een totaal nieuw begin inluiden, dat is de achtergrond van wat Paulus hier in dit hoofdstuk allemaal zegt.

Die man in Korinthe die leefde nog volledig in de oude wereld, in de wereld van de zonde, verslaafd aan zijn eigen verlangens. Maar dat kon niet, want er was een nieuwe tijd aangebroken!, zo bedoelde Paulus te zeggen. De slavernij ligt achter ons. Gods bevrijding is gekomen! Door Jezus, door Zijn sterven als een lam en Zijn opstaan uit de dood mocht men de tijd van slavernij achter zich laten – het slaaf zijn aan allerlei zonden en zondige verlangens – en op weg gaan naar het Beloofde Land, naar Gods toekomst. Ons Paaslam is geslacht, zo vertelt Paulus. En daarom moet er – zoals bij de viering van het Pesachfeest – geen enkel kruimeltje oud deeg, zuurdeeg, meer aanwezig zijn. Vandaar: deze man moest uit de gemeente gezet worden. Geen oud zuurdeeg mocht het nieuwe deeg

doortrekken en laten gisten. Want: hier in de gemeente leeft men van Pasen, van Pesach. Hier in de gemeente leven wij onze bevrijding uit, door Jezus Christus. Hier is geen ruimte voor slavernij in welke vorm dan ook. Hier is het elke zondag Pasen! Hier zingen wij over onze toekomst, het Beloofde Land, waarnaartoe wij op weg zijn vanuit het slavenhuis Egypte. Hier staan wij elke zondag met jassen en schoenen aan – en nu bedoel ik niet dat de kachel een paar graden te koud staat – met jassen en schoenen aan, haastig ons ongegist brood te eten, omdat wij uitzien naar de bevrijding. De bevrijding die ten diepste al werkelijkheid is, dankzij het bloed van het Lam.

Als je zo die associaties van Paulus op je in laat werken misschien dat je dan ook iets ervan begrijpt waarom Paulus hier zo uiterst scherp is. Het heeft dus alles te maken met Gods bevrijding, die wij in de gemeente mogen vieren. Pesach. Pasen. Het Paaslam is niet alleen maar geslacht om met Zijn bloed al onze zonden te bedekken. Het Paaslam is geslacht om *ons een nieuw bestaan te geven!* Nieuw leven! En die man met zijn bizarre zonden, die was nog met alle vezels aan het oude bestaan gebonden, van lusten en overspel. Volgens mij is de kernvraag dan ook die op ons afkomt vanuit dit Bijbelgedeelte: *krijgt de bevrijding van de Heere Jezus hier in de gemeente alle ruimte? ...* En alles wat die bevrijding in de weg staat, wat er volkomen haaks op staat, wat hoort bij het oude bestaan, dat moet weg. Geen enkel kruimeltje oud zuurdeeg meer. Dus ook alle roddel, alle ik-gerichtheid, ruzies, afgoderij (dingen en mensen op een plaats zetten naast God), dat *kan* niet in een gemeente bestaan. Dat is dat oude zuurdeeg, schadelijk voor de gemeente, voor jezelf ook en ook voor ons gezicht naar buiten. Want en zuurdeeg zie je niet altijd, maar het werkt ondertussen wel door.

Krijgt die bevrijding van de Heere Jezus hier in de gemeente de ruimte? Letten wij een beetje op elkaar dat wij niet vast blijven zitten in dat oude leven, waar allerlei machten en krachten ons vasthouden en in beslag nemen? Paulus zegt het eigenlijk veel minder voorzichtig dan ik. Hij zegt (vers 8): *laten wij dus feestvieren, niet met oud zuurdeeg, ook niet met zuurdeeg van slechtheid en boosaardigheid, maar met ongezuurde broden van oprechtheid en waarheid.* Laten wij feestvieren. Pesach vieren. Paasfeest vieren. Onze bevrijding vieren. Eigenlijk hè is het gemeente-zijn dus één groot feest. Paasfeest. En eigenlijk is ook uw en mijn leven bedoeld als één groot feest. Ik verslik mij bijna als ik deze woorden zeg. Want er zijn momenten in mijn leven die niet bepaald feestelijk zijn. En of u nu altijd in de feeststemming bent... Maar toch: *laat het elke dag Paasfeest zijn.* Gedenk je bevrijding. Vier je redding. Laat het je dag stempelen. Ook al moet je je daarvoor soms door heel wat andere gevoelens heen worstelen. Maar vergeet het alsjeblieft niet. En val vooral niet terug in het oude bestaan, in dat slavenbestaan. Want hier is het elke zondag Pasen. En op maandag trouwens ook. Dat is een bijzondere gedachte hè: dat je leven, als je in Christus gelooft en je leven aan Hem hebt geven, dat je leven dan bedoeld is als één groot Paasfeest. Een feest, waar geen kruimeltje oud zuurdesem meer bij hoort. Laat die gedachte deze week eens landen.

En hoe is het nu met die man afgelopen? Dat weten wij niet. Paulus riep de gemeente op om hem over te geven aan de satan, maar dat hoeft niet te betekenen dat Paulus een of andere vervloeking over hem uitsprak hoor! Het betekent volgens mij: die man moest nu buiten de gemeente, in de wereld waar de satan nog aan het woeden was, tot bezinning en inkeer komen. Binnen de gemeente waren alle mogelijkheden opgeraakt. Maar Paulus had zelfs op dit punt nog het heil van deze man op het oog. Die man moest namelijk overgegeven worden naan de satan, 'opdat zijn geest behouden zal worden op de dag van de Heere Jezus.' Hopelijk zou deze man nog voor zijn uiteindelijke staan voor Christus' rechterstoel nog tot inkeer komen.

En dan nog heel even kort: Paulus plakt er nog één onderwerp aan vast. Hij gaat nog even in op dat veroordelen van dit bewuste gemeentelid, omdat de gemeente hem eerder op dit punt verkeerd lijkt te hebben begrepen. Bedoelde Paulus nu dat wij ons dus van alle zondaren moesten afscheiden en dat iedereen in de stad Korinthe op zijn of haar gedrag moest worden aangesproken? Dat kan toch niet? 'Nee', zo legt Paulus uit. Dat kan niet. Het gaat echt alleen om de mensen binnen de gemeente. In deze wereld moet je je niet willen afscheiden van mensen die zonden doen. 'Dan zou je helemaal uit de wereld moeten stappen', zo zegt Paulus cynisch. En je moet de mensen in deze wereld ook niet oordelen. Nee, wees een volk van God, heilig en rein, toegewijd aan God... en sta zo met beide benen in deze wereld. Dus ook als je kleinkind een heel andere weg gaat op het terrein van relaties of seksualiteit: gewoon die gezellige opa of oma blijven en een voorbeeld en gesprekspartner proberen te zijn. Niet het contact verbreken of altijd maar kritisch zijn. En die buurman die vloekt en op zondag nog drukker aan het werk is dan doordeweeks? Je kunt iets over dat vloeken opmerken, omdat Gods heilige Naam zo belangrijk is, maar niet afstand nemen hoor! En ook niet hem in je binnenste veroordelen. Of die mensen verloren zijn, vroeg je? *God* oordeelt over hen, niet jij. Gelukkig hoeven wij dat niet te doen. Laat in je woorden, daden, houding maar zien hoe vrij je zelf bent als christen.

Ik zag laatst in een reisprogramma iets over Belgrado, een stad die zo is geteisterd geweest door de oorlog tussen Kosovo en Servië. Een gids vertelde hoe de jongere generaties de oorlog verwerkten en ook hoe ze tussen de bombardementen steeds weer het leven hadden opgepakt. Door te feesten. Het was een raar contrast hoor, zo gaf deze gids ook zelf toe. Maar het hielp wel. Nou, ik zou die bewuste feesten niet aanbevelen, want er zitten volgens mij heel veel elementen bij die naar oud zuurdeeg ruiken. Maar misschien dat wij als kerk toch aan die inwoners van Belgrado een voorbeeld kunnen nemen. Misschien moeten wij maar eens wat meer gaan feesten. Paasfeest vieren. 'Laten wij feestvieren', zegt Paulus. Te midden van al de spanningen en onrust, drukte en verdriet in, Paasfeest vieren. Als een volk dat uit haar bevrijding mag leven en op weg is naar het Beloofde Land.